



## Pathologieën

### Leegtesyndromen:

- Qi-leegte (hart, long, milt, nier qi niet stevig, niet ontvangt qi niet, maag)
- Yang-leegte (milt, hart, nier)
- Yin-leegte (long, lever, nier, hart, maag, nier en hart niet in harmonie)
- (Nier)Ying-leegte
- Zinkende qi
- Bloedleegte (lever, hart, milt)
- Deficiëntie van vloeistoffen (yin-leegte long, lever, hart, nier en maag, droogte dikke darm, bloedleegte lever en hart)
- Oedeem

### Voltesyndromen:

- Bloedstagnatie (lever, hart)
- Qi-stagnatie (lever, hart, dunne darm qi pijnlijk)
- Damp en damp-hitte (galblaas, dikke darm, blaas, long)
- Vuur (lever, maag, hart, slijmvuur valt hart aan)
- Slijm
- Hitte in het bloed
- Rebellerende qi (long, maag, milt, lever, lever valt milt aan, lever valt maag aan, nier, hart)
- Voedselstagnatie in de maag



## Combinatiepatronen

- Bloedingen
- Interne wind
- Leveryang stijgend
- Nier-Yin leegte en Lever-Yin leegte
- Nier en Hart niet in harmonie
- Nier-Yin leegte en Long-Yin leegte
- Nier-Yang en Milt-Yang leegte

## Qi-leegte

Qi-Leegte is een pathologische verandering van Qi die het gevolg is van een abnormaal verminderde functie van de ZangFu.

### Symptomen:

- kortademigheid
- zwakke stem
- spontaan zweten
- geen eetlust
- losse ontlasting
- moeheid
- zwakke pols (xu mai)
- Gewone of bleke tong

Behandelingsprincipe: tonifieer Qi





Komt voor bij de volgende organen:

- Hart
  - palpitaties, kortademig na inspanning, bleek gelaat, lichte depressie
- Long
  - lichte kortademigheid, snel verkouden en licht hoesten, weerzin om te spreken, spontaan zweten overdag
- Nier
  - Nier niet stevig: plasproblemen, knie/onderrugpijn en oorsuizen (lage toon)
  - Nier ontvangt Qi niet: moeite met inademen
- Milt
  - opgeblazen gevoel na maaltijd en losse ontlasting, zwakte ledematen, overgewicht (damp)
- Maag
  - oncomfortabel epigastrisch gevoel, vermoeidheid met name in ochtend en zwakke ledematen

### Yang-leegte

#### Symptomen

- Symptomen qi-leegte
- Kouwelijk
- Koude ledematen
- Afwezigheid dorst
- Losse stoelgang
- Frequent, helder en veel qua volume plassen
- Chen, xu mai
- Bleke en vochtige tong



Komt voor bij de volgende organen:

- Milt: koude ledematen (met name handen) en oedeem cou li ruimte
- Hart: palpitations, drukkend/oncomfortabel gevoel op borst, koude handen
- Nier: lage rugpijn, met name 's nachts, veel/vaak plassen, 5 o'clock diarree, koude en zwakke knieën, libidoverlies, oedeem enkels, onvruchtbaarheid, depressie, impotentie

Yin-leegte

Symptomen:

- Hitte 5 palmen
- Nachtzweeten
- Droge keel/mond namiddag/'s nachts
- Namiddag koorts
- Met kleine slokjes drinken
- Moeite met doorslapen
- Constipatie
- Pols: fu mai, fu xu mai, shuo xi mai
- Tong: rood zonder beslag



Komt voor bij de volgende organen:

- Long: droge (kriebel)hoest eventueel met weinig moeilijk op te hoesten slijm, hese zwakke stem, droge neus, weerzin om te spreken
- Lever: droge ogen + Bloedleegte symptomen
- Nier: zwakke rug, knieën, oorsuizen, doofheid, duizeligheid, pijn in botten, depressie, onvruchtbaarheid
- Hart: palpitations, gemakkelijk schrikken, mentale onrust, niet stil kunnen zitten, door dromen verstoorde slaap
- Maag: slechte eetlust, opgeblazen gevoel na eten, constipatie/droge ontlasting, zeurend of brandend gevoel in epigastrium
- Hart en Nier niet in harmonie: symptomen van hart yin en nier yinleegte

(Nier)Jingleegte

Symptomen:

- Haaruitval
- Slechte botontwikkeling
- Botontkalking
- Losse tanden /zwak gebit
- Onvruchtbaarheid
- Primaire amenorroe
- Mentaal minder scherp
- Bloedleegte symptomen



## Zinkende Qi

Zinkende Qi is een pathologische verandering als gevolg van Qi-Leegte.

Symptomen:

- alle symptomen van Qi-Leegte plus:
- neerwaarts/zakkende sensatie in het lichaam
- lusteloosheid/depressie
- prolaps van de organen
- lege pols (xu mai)

Behandelingsprincipe: laat Qi stijgen

Komt voor bij de volgende organen:

- Milt



## Qi-Stagnatie

Qi-stagnatie manifesteert zich als Qi vertraagd is in een bepaald deel van het lichaam of in een specifiek orgaan.

Symptomen:

- Distensie van buik of borst
- Opgeblazen gevoel
- Zich verplaatsende pijn
- Depressie
- Stemningswisselingen
- Irritatie
- Zuchten/gapen
- Plumpit Qi
- Onderhuidse bobbel op de buik die opkomen en weer verdwijnen
- Koordvormige pols
- Paarse gloed over de tong en/of rode zijkanten van de tong

Onder het begrip Qi-stagnatie kan zowel stagnatie van Damp, Voedselstagnatie of een acute aanval van een externe pathogene factor (Qi Zhi) als een stagnatie vanwege emoties (Qi Yu) worden bedoeld.

Behandelingsprincipe: hef Qi-stagnatie op.





Komt voor bij de volgende organen:

- Lever: pijnlijke en stijve schouders, temporale hoofdpijn, PMS, irritatie, menstruatie onregelmatig of pijnlijk. Pijn of distensiegevoel hypochondrium, tong rood aan de zijkanten (als ook hitte)
- Hart: palpitations met onrust
- Dunne Darm Qi pijnlijk: borende abdominale pijn die naar rug uitstraalt, wil geen druk op de hara, rommelende darmen, winderigheid (lucht op), pijn in testikels

### Rebellerende Qi

In geval van rebellerende Qi stroomt Qi tegen de normale fysiologische richting in. Dit kan per Zang of Fu verschillen. Strikt genomen onderscheidt de TCM twee vormen van rebellerende Qi, namelijk één ten gevolge van Leegte en één ten gevolge van Volte.

Behandelingsprincipe: los rebellerende Qi op (neerwaarts of opwaarts)

Komt voor bij de volgende organen:

- Long: hoesten, kortademigheid
- Maag: hikken, boeren, overgeven
- Milt: diarree, verzakking
- Lever: hoofdpijn, duizelig,
- Lever valt Milt aan
- Lever valt Maag aan
- Nier: astma
- Hart: mentale rusteloosheid, insomnia



## Bloedleegte

Dit syndroom doet zich voor als er onvoldoende Bloed voorradig is om de Zangfu en/of Jingluo te voeden.

Symptomen:

- Dof-bleek gelaat
- Bleke lippen
- Duizeligheid
- Slecht geheugen
- Gevoelloosheid
- Wazig zicht
- Slapeloosheid (inslapen moeilijk)
- Bleke/dunne/droge tong
- Ruwe of fijne pols (se mai, xi mai)

Komt voor bij de volgende organen:

- Lever: broze/droge nagels, droog haar en huid, spierkrampen kuiten (pezen worden niet gevoed met bloed), verminderd nachtzicht, lichte of geen menstruatie
- Hart: palpitations, schrikachtig en mentale onrust, door dromen verstoorde slaap
- Milt: vermoeidheid, licht abdominale distensie, menstruaties met weinig bloed



## Bloedstagnatie

In het geval van Bloedstagnatie stroomt Bloed niet meer normaal vanwege een stagnatie. Bij een stagnatie ontstaat Hitte.

Symptomen:

- Donkere gelaatskleur
- Paarse lippen, nagels en/of tong
- Gefixeerde pijn met een stekend karakter
- Gefixeerde onderhuidse bobbel in de buik
- Bloedingen met donkergekleurd bloed en stolsels
- Koordvormige of ruwe pols (xian mai, se mai)

Behandelprincipe: Beweeg Bloed, elimineer Hitte, Kalmeer de Shen

Komt voor bij de volgende organen:

- Lever: pijnlijke menstruatie met donkergekleurd bloed/bloedstolsels
- Hart: palpitaties, scherpe pijn in borststreek die kan uitstralen over hartmeridiaan



## Hitte in het Bloed

Hitte in het Bloed kan het gevolg zijn van zowel een externe als een interne invasie van Hitte.

Symptomen:

- Hitte gevoel
- Huidaandoeningen met rode erupties
- Jeuk
- Droge mond
- Bloedingen
- Rode tong
- Snelle pols (shuo mai)

Behandelprincipe: elimineer Hitte uit het Bloed, Kalmeer de Shen

## Bloedingen

Bloedingen kunnen ontstaan door Qi-Leegte (bloedingen van het Leegte-type) of door Hitte in het Bloed (bloedingen vanuit het Volte-type).

Symptomen:

- Neusbloedingen
- Overgeven en/of ophoesten van bloed
- Hevige menstruatiebloedingen
- Bloed in urine en/of ontlasting

Behandelprincipe: stop bloedingen



## Deficiëntie van vloeistoffen

Jin-Ye is een onderdeel van het lichaams-Yin. Jin-Ye Leegte zal daarom altijd Droogte geven. Het kan het gevolg zijn van Yin-Leegte, Bloed-Leegte, overmatig verlies van lichaamsvocht door bijvoorbeeld zweten, overgeven, diarree of bloedverlies en/of een dieet met veel drogend voedsel.

Symptomen:

- Droogte van huid, neus en lippen
- Droge hoest
- Droge tong/mond

Komt voor bij de volgende organen:

- Yin Leegte patronen van Long, Lever, Hart, Nier, Maag (Droogte gaat vooraf aan Yin Leegte)
- Droogte in Dikke Darm
- Bloedleegte patronen van Lever en Hart (Bloed als onderdeel van Yin)

## Oedeem

Oedeem is eigenlijk altijd het gevolg van een probleem van de Zang ofwel van Nier-Leegte, Milt-Leegte of Long-Leegte of van alle drie tegelijk.

Symptomen:

- Long: oedeem in BW, handen en gezicht
- Milt: oedeem in MW, buik
- Nier: oedeem in OW, benen, enkels



## Slijm

Bloedstagnatie en Slijm behoren tot de secundaire groep van ziekten-oorzaken. Dat wil zeggen dat zij het gevolg zijn van bepaalde al aanwezige pathogene factoren die op hun beurt weer nieuwe ziektebeelden kunnen veroorzaken. Slijm kan op twee manieren ontstaan:

- Door een gebrekkige Yun Hua functie (transformatie en transportfunctie van de Milt)
- Door indikking van de Jin-Ye door Hitte

In de TCM onderscheiden we twee soorten Slijm:

- Substantieel slijm (kun je via de lichaamsopeningen zien): slijm in de Long, ophoesten van slijm, slijm in de ontlasting of urine, vaginale afscheiding.
- Niet-substantieel slijm (kun je niet zien, maar kun je wel voelen door middel van palpatie):
  - Slijm onder de huid: knobbels, bobbel, bulten, zwellingen, lymfeklierzwellingen, thyroidzwellen, bindweefselgezwellen (fibromen), onderhuidse vetgezwellen (lipomen)
  - Slijm in de meridianen: Gevoelloosheid
  - Slijm in de gewrichten: Reumatische artritis, bi-syndromen
  - Slijm in de Galblaas of Nier: Galstenen of Nierstenen
  - Slijm verstopt de openingen van het Hart: Mentale verwardheid, angst of depressie, schizofrenie, manische depressie, epilepsie



## Damp en damp-hitte

Symptomen damp in de galblaas:

- Oorzaak: EPF Damp, Dieet, emoties
- hypochondrische volheid/pijn,
- misselijk
- braken
- troebele urine
- plakkerige smaak
- geen dorst
- zwaartegevoel
- kan moeilijk vet verteren
- Pols: glijdend koordvormig
- Tong: dik plakkerig wit beslag, mogelijk aan 1 zijde



Damp-hitte komt voor bij de volgende organen

- Galblaas:
  - Damp combineert zich met Warmte en/of veroorzaakt Warmte
  - Damp in Galblaas en hitte tekenen als koorts, bittere smaak, dorst maar geen verlangen te drinken en donkergekleurde urine
  - Pols: glijdend, koordvormig, snel
  - Tong: dik plakkerig geel beslag, mogelijk aan 1 zijde
  - Mogelijk galstenen
- Dikke Darm: abdominale pijn die NIET beter wordt na ontlasting. Slijm en bloed in ontlasting. Stinkende ontlasting, diarree. Brandend gevoel bij anus
- Blaas: denk aan symptomen bij blaasontsteking
- Long: blafhoest met overvloedig gele of groene slijmen, wheezing, slijmen in de keel, zwaar en beneveld gevoel hoofd, beklemmend gevoel op de borst, agitatie





## Vuur

### Symptomen:

- Grote dorst
- Droge mond
- Overvloedig koude dranken drinken
- Droge ontlasting
- Door dromen verstoorde slaap
- Bloedingen
- (mentale) onrust
- Pols: shi shuo mai
- Tong: rood met (dik) geel beslag

### Komt voor bij de volgende organen:

- Lever: rode ogen/gelaat, woede, bittere smaak, continue, scherpe hoofdpijn, tinnitus
- Maag: brandend gevoel in Maagstreek, reflux, honger!, sterke geur uit mond, bloedend en gezwollen tandvlees, aften, braken na het eten
- Hart: palpities, rood gelaat, zweertjes op tong of in mond, dorst in de ochtend, door dromen verstoorde slaap, bittere smaak in de ochtend
- Slijmvuur valt Hart aan: beklemmend thoracaal gevoel, hoest slijmen op, mentale verwardheid, gewelddadig gedrag, ongecontroleerd huilen/ lachen, manisch gedrag
- Oplaaierend levervuur: hoofdpijn, in woede uitbarsten, rood gelaat, rode ogen, duizeligheid, tinnitus, door dromen verstoorde slaap, bittere smaak. Shi, shuo mai, rode, droge tong met geel beslag.



## Interne wind

### Oorzaken:

- Vuur
- Lever-yang stijgend
- Bloedleegte

### Symptomen:

- Duizeligheid
- Hoofdpijn
- Tics, tremors, gevoelloosheid ledematen
- Geremde spraak
- Windberoerte: plotseling flauwvallen, deviatie mond/ogen, slijm, hemiplegie (verlamming van één kant van het lichaam)

## Combinatiepatronen

- Lever-yang stijgend met onderliggende leverbloed- en/of leveryin- en/of nieryin leegte
  - Xian mai met leegtebeeld
  - Tong afhankelijk van onderliggend syndroom
  - Manifestaties: temporale hoofdpijn, vaak aan 1 zijde, ook achter ogen, duizeligheid, tinnitus, irritatie
- Lever valt milt aan afwisselend constipatie en diarree, misselijk
- Lever valt maag aan: maagzuur, hik, boeren, zuchten



|                           | <b>Qi-stagnatie</b>          | <b>Bloedstagnatie</b>   |
|---------------------------|------------------------------|-------------------------|
| <b>Pijn</b>               | Gevoel van distentie         | Stekende pijn           |
| <b>Locatie</b>            | Verspringend                 | Gefixeerd               |
| <b>Abdominale massa's</b> | Komen en gaan                | Gefixeerd               |
| <b>Manifestatie huid</b>  | Niet                         | Paarse plekken          |
| <b>Gelaat</b>             | Geen verandering             | Donker van kleur        |
| <b>Tong</b>               | Normaal / licht paarse gloed | Paarse (delen van) tong |